

یادداشت

پشت پرده اختلافات هند و پاکستان



پیر محمد ملازهی*:اختلافات هندوستان و پاکستان یک بار دیگر، شبه‌قاره را در معرض یک درگیری جدی و عمیق قرار داده است. اگرچه

در روزهای گذشته عمل‌کار عمل‌هایی برای تنش‌زدایی میان این ۲ همسایه در جریان بوده اما همچنان وضعیت جنگی جنوب آسیا را تهدید می‌کند.

دلایل متعددی هندوستان و پاکستان را در مقابل همدیگر قرار می‌دهد اما به طور کلی ۳ پارامتر عمده باعث صفرآرایی نظامی و ژئوپلیتیکی این ۲ کشور در عصر جدید شده است؛ در ابتدا باید گفت هندوستان همواره پاکستان را به حمایت از گروه‌های رادیکال اسلامی متهم می‌کند.

۳ گروه عمده «جیش محمد»، «لشکر طیبه» و «حزب‌المجاهدین» در منطقه کشمیر هندوستان به عنوان نیروی گریز از مرکز، حاکمیت دهلی‌نو بر این منطقه را به چالش می‌کشند. این ۳ گروه بنیادگرا با حمایت سازمان اطلاعات نظامی پاکستان موسوم به «آی‌اس‌آی» برای بحران‌آفرینی در هندوستان تلاش می‌کنند، اگرچه پاکستان همواره این اتهامات را تکذیب می‌کند.

به تعبیری دیگر، حمایت نظامی، لجستیکی و آموزشی پاکستان از گروه‌های بنیادگرای یکی از عوامل تنش با هند را تشکیل می‌دهد، اگرچه این مساله لایه بیرونی منازعه

عمیق این منطقه را تشکیل می‌دهد. بعد دیگر این ماجرا نیز به تحولات بین‌المللی بویژه به سیاست‌های پساچنگ سرد‌بازی‌گردد. در دوران جنگ سرد، پاکستان نقش استراتژیکی برای آمریکا‌ایفا می‌کرد اما پس از این دوره و بویژه در سال‌های گذشته، آمریکا در جنوب آسیا به سمت همکاری راهبردی با هند و دور شدن از پاکستان گام برداشته است. بنابراین پاکستان اکنون در معادلات جنوب آسیا به نوعی در انزوا قرار دارد، اگرچه با نزدیک شدن به روسیه و بویژه چین در تلاش برای پرب کردن این خلأ است اما حمایت‌هایی را که بیش از این از آمریکا دریافت می‌کرد از این ۲ کشور دریافت نمی‌کند.

به عبارتی به‌رغم نزدیکی پاکستان به چین، همچنان اسلام‌آباد در یک مخمصه دیپلماتیک و انزوای سیاسی قرار دارد و حلقه این بحران با هرچه نزدیک‌تر شدن آمریکا به هند تنگ‌تر می‌شود.

بنابراین پاکستان با تشدید رقابت‌های مرزی و ارضی بویژه حمایت از گروه‌های رادیکال در حال ارسال این پیام به هندوستان و آمریکاست که قدرت اسلام‌آباد باید در معادلات منطقه‌ای مورد توجه قرار گیرد، در غیر این‌صورت کل صورت مساله را دگرگون خواهد کرد. ضلع دیگر این منازعه را باید در بازی پیچیده عربستان در جنوب آسیا جست‌وجو کرد. یعنی ضمن رقابت‌های بین‌المللی ۳ کشور عمده جهان یعنی آمریکا،

روسیه و چین در این منطقه، نقش عربستان و روابط این کشور با پاکستان نیز عنصر مهم دیگری از این بازی را تشکیل می‌دهد، بویژه آنکه ولیعهد عربستان در روزهای گذشته و هم‌زمان با اوج‌گیری تنش‌ها در شبه‌قاره از این منطقه دیدار کرد. «محمد بن‌سلمان» در چارچوب سیاست‌های جدید عربستان همواره بر استفاده از کارت پاکستان بویژه برای جبران نقاط ضعف خود تاکید دارد.

در زمان حمله به یمن و تشکیل ائتلاف اسلامی به رهبری عربستان، این کشور برای وارد کردن پاکستان به جنگ یمن تلاش کرد و حتی فرمانده ارتش پاکستان «ژنرال وحید» فرماندهی این ائتلاف را برعهده گرفت، اگرچه بعد پاکستان زیرکانه خود را از بحران یمن دور کرد.

در دور جدیدی از این سیاست هر ۲ کشور درصدد استفاده از عوامل قدرت یکدیگر برای جبران کاستی‌ها و محدودیت‌های خود هستند. عربستان و پاکستان دارای منافع ملی مجزا و در بعضی موارد متضادی نیز هستند و روابط ۲ کشور به معنی قرار دادن تمام تخم‌مرغ‌ها در سبد یکدیگر نخواهد بود. اما به‌طور کلی ریاض و اسلام‌آباد در بهره‌گیری از گروه‌های رادیکال سیاست همسویی دارند. اینکه آی‌اس‌ای از گروه‌های رادیکال در جنوب آسیا حمایت می‌کند شکی وجود ندارد، این گروه‌ها از مدارس مذهبی پاکستان بیرون آمده‌اند که عربستان پول آنان را تأمین می‌کند و به لحاظ فکری به خط فکری سلفی وهابی عربستان نزدیک هستند.

بنابراین ۲ کشور با استفاده از گروه‌های رادیکال، درصدد دستیابی به اهداف متعارضی در جنوب آسیا بویژه علیه ایران و هند هستند. این مساله نیز بعد سوم تحولات جدید جنوب آسیا و دلایل منازعه هند و پاکستان را تشکیل می‌دهد.

«کارشناس مسائل شبه‌قاره

گروه بین‌الملل: درگیری اخیر و آزادی خلبان دستگیر شده هندی در روز جمعه، فضای ملتهب شبه‌قاره را وارد فاز تازه‌ای کرده است. درگیری‌ای که می‌توان آن را کم‌سابقه توصیف کرد هند در مقابل رفتار غیرمتعارف پاکستان سکوت نکرد و با به رسمیت شناختن حق اقدام متقابل برای خود نشان داد اسلام‌آباد نمی‌تواند با ایجاد ناامنی دائمی در همسایگانش حیات سیاسی خود را در ۲ محور سازمان امنیت و ارتش این کشور که عموماً از سوی عربستان سعودی تغذیه می‌شوند ادامه دهد. پس از استقلال پاکستان از هند در سال ۱۹۴۷، همواره فضایی از التهاب و تنش بر آسمان تیره این دو کشور حاکم بوده است. این التهاب و اختلاف بین‌دو کشور در عرصه‌های سیاسی، ایدئولوژیک و اقتصادی، بلکه در عرصه نظامی هم این دو رقیب را در مقابل

هم قرار می‌دهد. دهلی نو و اسلام‌آباد، سابقه ۳ بار درگیری نظامی رسمی در سال‌های ۱۹۴۵، ۱۹۶۵ و ۱۹۷۱ و یک درگیری شدید غیررسمی را در کرانه دارند. همچنین سال ۱۹۹۹ دو طرف با وجود درگیری سنگین به طور رسمی اعلام جنگ نکردند. در سال ۲۰۰۲ هم در پی حمله تروریستی به ساختمان پارلمان هند از سوی گروه‌های مسورد حمایت پاکستان، دو طرف تا مرز جنگ پیش رفتند. علاوه بر این جنگ‌های شدید، بروز منازعه و درگیری مرزی در میان ۲ کشور امری متعارف است و هر از گاهی آتش دیرینه منازعه ۲ کشور را دوباره شعله‌ور می‌کند. به تعبیری تاریخ روابط این دو همسایه در قالب ۳ مفهوم جنگ گرم، جنگ سرد و صلح سرد قابل تحلیل است و این وضعیت همواره شبه‌قاره هند را در وضعیت انفجاری قرار می‌دهد. در امتداد تاریخ منازعه‌های پی در پی در شبه‌قاره، این بار نیز این منطقه در آستانه نبردی سخت و بزرگ قرار دارد. در روز ۱۴ فوریه ۲۰۱۹ در یک حمله انتحاری در منطقه کشمیر تحت کنترل هند بیش از ۴۴ سرباز و افسر هندی کشته شدند. بلافاصله گروه «جیش محمد»مسؤولیت این حمله خونین را برعهده گرفت.

هم قرار می‌دهد. دهلی نو و اسلام‌آباد، سابقه ۳ بار درگیری نظامی رسمی در سال‌های ۱۹۴۵، ۱۹۶۵ و ۱۹۷۱ و یک درگیری شدید غیررسمی را در کرانه دارند. همچنین سال ۱۹۹۹ دو طرف با وجود درگیری سنگین به طور رسمی اعلام جنگ نکردند. در سال ۲۰۰۲ هم در پی حمله تروریستی به ساختمان پارلمان هند از سوی گروه‌های مسورد حمایت پاکستان، دو طرف تا مرز جنگ پیش رفتند. علاوه بر این جنگ‌های شدید، بروز منازعه و درگیری مرزی در میان ۲ کشور امری متعارف است و هر از گاهی آتش دیرینه منازعه ۲ کشور را دوباره شعله‌ور می‌کند. به تعبیری تاریخ روابط این دو همسایه در قالب ۳ مفهوم جنگ گرم، جنگ سرد و صلح سرد قابل تحلیل است و این وضعیت همواره شبه‌قاره هند را در وضعیت انفجاری قرار می‌دهد. در امتداد تاریخ منازعه‌های پی در پی در شبه‌قاره، این بار نیز این منطقه در آستانه نبردی سخت و بزرگ قرار دارد. در روز ۱۴ فوریه ۲۰۱۹ در یک حمله انتحاری در منطقه کشمیر تحت کنترل هند بیش از ۴۴ سرباز و افسر هندی کشته شدند. بلافاصله گروه «جیش محمد»مسؤولیت این حمله خونین را برعهده گرفت.

آخرین نبرد علیه داعش در سوریه



خاورمیانه

گروه بین‌الملل: «تیروهای دموکراتیکک سوریه» آخرین عملیات برای نابودی گروه تروریستی داعش را در شرق فرات آغاز کردند. مصطفی بالی، مسؤول رسانه‌ای نیروهای دموکراتیک کرد سوریه در گفت‌وگو با خبرگزاری رویترز، گفت: عصر جمعه پس از خروج آخرین گروه غیرنظامیان، این نیروها به سوی آخرین منطقه تحت اشغال داعش در ساحل شرقی رود فرات حرکت کردند تا این منطقه را که فقط تروریست‌ها باقی مانده‌اند پاکسازی کنند. مسؤول رسانه‌ای نیروهای دموکراتیک کرد سوریه با اشاره به ادامه این نبرد تا نابودی کامل تروریست‌ها و آزادسازی الباغوز، افزود: با توجه به استفاده از سلاح‌های سنگین در این نبرد، درگیری‌های پانگتیون را تروریست‌ها پیش روی کرده‌ا وجود دارد. وی با اشاره به خروج نزدیک به ۴۰ هزار غیرنظامی از آخرین مناطق تحت تسلط داعش در شرق فرات

کره شمالی

گروه بین‌الملل: در پی بی‌نتیجه تمام شدن دومین دور نشست رهبران آمریکا و کره‌شمالی در هانوی ویتنام به دلیل زیاده‌خواهی‌های آمریکا، یک دیپلمات ارشد کره‌شمالی اعلام کرد که شاید کشورش مجبور نشود در سیاست مذاکرات هسته‌ای با واشنگتن تجدیدنظر کند. معاون وزیر خارجه کره‌شمالی روز شنبه به خبرنگاران گفت: حتی کیم جونگ‌اون، رهبر کشورش نیز در اندیشه بازنگری در این مذاکرات است. چون سون خوبی گفت: «ما بیش از یک سال خویشتنداری و آزمایش‌های هسته‌ای و موشکی بالستیک را متوقف کرده‌ایم. در این شرایط باید به کره‌شمالی امتیاز داده و در قبال این اقدامات بزرگ، دست‌کم باید بخشی از تحریم‌ها لغو می‌شده». پس از شکست مذاکرات هانوی مقام‌های ۲ کشور روز پنجشنبه تصریح کردند که به دلیل نرسیدن به توافق بر سر لغو تحریم‌ها علیه کره‌شمالی، مذاکرات‌شان متوقف شده است. این دیپلمات کره‌شمالی در ادامه گفت: «پیش‌تر در

دست‌های آلوده عربستان در کشمیر

ریاض در مناقشه شبه‌قاره به دنبال چیست؟



جیش‌محمد گروهی شبه‌نظامی است که به دنبال جدا کردن کشمیر از هند از راه مبارزه مسلحانه است. مقر این سازمان در کشمیر پاکستان قرار دارد. هند‌ها همسایه خود را به همراهی با این گروه تروریستی متهم می‌کنند. آنها معتقدند که پاکستان با پناه دادن به عوامل جیش محمد به نوعی از این گروه حمایت می‌کند اما اسلام‌آباد مانند همیشه از سناریوی تکراری ادعای خود دربرابر گروه‌های تروریستی استفاده کرده و می‌گوید فعالیت این گروه از سال ۲۰۰۲ در پاکستان غیرقانونی و ممنوع اعلام شده است. هرچند غیرقابل انکار است که جیش محمد در پاکستان فعالیت و حضوری گسترده دارد. «لشکر طیبه»، جیش محمد و دیگر گروه‌ها مثل حزب «المجاهدین» از گروه‌هایی هستند که «مظفرآباد» و به طور کلی کشمیر تحت کنترل پاکستان را به منطقه فعالیت خود تبدیل کرده‌اند. همه این گروه‌ها از حمایت مالی، آموزشی، لجستیکی و اطلاعاتی پاکستان بهره می‌برند. پس از حمله‌های تندرو به افغانستان عمل می‌کرد اما با خروج شوروی از افغانستان، سیاست‌های پاکستان برای بهره‌گیری از نیروهای بنیادگرا ابعاد جدیدی به خود گرفت و

سرمایه‌گذاری عربستان در این منطقه تبدیل شود شاهد اوج‌گیری تنش‌های هستیم. اگر به تاریخچه سیاست خارجی عربستان و راهبرد کنونی این کشور در غرب و جنوب آسیا توجه کنیم غیرتصادفی بودن این دیدار با تنش‌های هند و پاکستان خود را بیشتر نمایان می‌کند. عربستان پیش از این و در سال ۲۰۱۵ درصدد استفاده از کارت پاکستان و به‌کارگیری این کشور در جنگ یمن بود تا از این طریق جایگاه خود را در موازنه قوا در خاورمیانه بهبود بخشد. اگرچه این سیاست شکست خورد اما عربستان در تلاش دوباره، این بار نیز درصدد استفاده از کارت پاکستان برای افزایش نفوذ سیاسی، دیپلماتیک و حتی نظامی خود در جنوب و غرب آسیاست. به عبارت دیگر عربستان این بار تلاش می‌کند جنوب آسیا را همچون غرب آسیا به محیطی آشوب‌زده و ناآرامش‌بد تبدیل کند تا از این طریق میدان بازی را برای تحقق سناریوهای خود از جمله مهار ایران در شرق، وابسته‌سازی کامل پاکستان، کنترل جریان‌های جهادی و بنیادگرا و افزایش وزن عربستان در معادلات جهانی آماده کند.

وخامت اوضاع جسمانی بوتفلیقه



آفریقا

گروه بین‌الملل: در حالی که امروز مهلت ثبت‌نام نامزدهای انتخابات ریاست‌جمهوری در الجزایر به پایان می‌رسدوعبدالعزیز بوتفلیقه،رئیس‌جمهور کنونی هنوز اسناد و مدارک کاندیداتوری خود را ارائه نکرده اخباری مبنی بر وخامت حال او به گوش می‌رسد. روز گذشته سایت‌های مختلف خبری به نقل از یک منبع پزشکی در ژنو گزارش دادند، وضعیت جسمانی رئیس‌جمهوری الجزایر بسیار وخیم است، قرار بود وی تحت عمل جراحی قرار بگیرد اما شرایط جسمانی او این اجازه را نمی‌دهد. به گزارش رسانه‌ها، بوتفلیقه در حال حاضر در بخش مراقبت‌های ویژه تحت نظارت امنیتی شدید قرار دارد و کسی نمی‌تواند از او عیادت کند. رسانه‌ها گزارش می‌دهند، بوتفلیقه به مجتمع بیمارستانی ژنو منتقل شده، نه بیمارستانی که در آن معمولاً معاینات دوره‌ای انجام می‌دهد. ستاد انتخاباتی بوتفلیقه چند روز

در برابر درخواست رهبر کره‌شمالی مقاومت کرده و حاضر به نرشمی از مواضع خود نشد. از سوی دیگر، کره‌شمالی خواستار آغاز فرایند خلع سلاح از تاسیسات و نیروگاه‌های کم‌اهمیت است. این رویکرد کره‌شمالی نشان‌دهنده این واقعیت است که پیونگ‌یانگ نمی‌خواهد در آغاز این فرآیند، برگ برنده اصلی خود را که موشک‌های قاره‌پیم‌ا و سلاح‌های هسته‌ای است، از دست بدهد. در واقع امتیاز از همدیگر است و به همین دلیل هیچ‌یک از طرفین نشست هانوی حاضر به کاستن از اهمیت و توان ابزار خود نشده‌اند. کره‌شمالی در ازای انهدام تاسیسات هسته‌ای یانگ پیون خواستار لغو ۵ قطعه‌نامه تحریمی سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ شورای امنیت ضد پیونگ‌یانگ است و این در حالی است که دونالد ترامپ تصور می‌کند اگر بخشی از تحریم‌های کره‌شمالی در ازای تخریب یک برج هسته‌ای لغو شود تحریم‌ها دیگر اثر لازم را برای وادار کردن این کشور به توقف برنامه‌های هسته‌ای و موشکی‌اش نخواهد داشت. به همین دلیل وی

چهارگوشه

ساقط شدن پهباد سعودی در جیزان

ارتش و کمیته‌های مردمی یمن (وابسته به انصارالله) جمعه موفق شدند یک پهباد جاسوسی ائتلاف متجاوز را ساقط کنند. به گزارش المسیره، نیروهای ائتلاف با حملات گسترده از سمت کوه «قیس» در جیزان (در مرز عربستان سعودی و یمن) قصد پیشروی داشتند اما ارتش یمن جلوی آنها ایستاد و متجاوزان را ناچار به عقب‌نشینی کرد. طی این عملیات، ارتش یمن بر تعدادی از تپه‌های تحت کنترل ائتلاف سعودی نیز مسلط شد. ارتش و کمیته‌های مردمی یمن علاوه بر ساقط کردن این پهباد، موفق شدند ۲ خودروی زرهی ائتلاف سعودی را نیز منهدم کنند و تعدادی از نیروهای متجاوز کشته و زخمی شدند.

■ ■ ■

تحریم‌های جدید آمریکا علیه ونزوئلا

دولت آمریکا دامنه تلاش‌های خود برای برکناری نیکلاس مادورو، رئیس‌جمهوری ونزوئلا را افزایش داده وضمن اعمال تحریم‌های جدید، ونزاه‌ا را نیز باطل کرده است. طبق بیانیه وزارت خزانه‌داری آمریکا، ۶ مقام ارشد نظامی ونزوئلا به فهرست تحریم‌های کاخ سفید اضافه شده است. وزارت دارایی آمریکا دلیل این اقدام را عملکرد این افراد در جلوگیری از ورود اقلام امدادی به ونزوئلا عنوان کرد. اسامی فرمانده گارد ملی، فرمانده گارد ریاست‌جمهوری و فرماندهان نظامی استان‌های بولیوار و تاجیرا که هم‌مرز با برزیل و کلمبیا هستند، در این فهرست به چشم می‌خورد. همه اموال و دارایی مالی این نظامیان ارشد در آمریکا مسدود شده است.

■ ■ ■

عربستان تابعیت پسر بن لادن را سلب کرد

عربستان سعودی تصمیم به سلب تابعیت عربستانی حمزه پسر اسامه بن لادن، رهبر سابق تشکیلات تروریستی القاعده گرفت. حمزه بن لادن در سال ۲۰۱۷ از سوی آمریکا به عنوان یک تروریست جهانی معرفی شد. وزارت خارجه آمریکا حمزه پسر اسامه بن‌لادن را یکی از رهبران برجسته القاعده در رهبر احتمالی آن دانست و اعلام کرد: در راستای کسب هرگونه اطلاعاتی درباره او و محل اختفایش تلاش می‌کند و مبلغ یک میلیون دلار را برای کسی که به بازداشت او کمک کند اختصاص داده است. حمزه در سال ۱۹۸۹ متولد شد. او در ژانویه ۲۰۱۷ در لیست تروریست‌های جهانی معرفی شد. فایل‌های صوتی و تصویری مختلفی از او وجود دارد که در آنها به آغاز حملاتی علیه آمریکا و هم‌پیمانان آن دعوت می‌کند.

■ ■ ■

لویین تحت پیگرد قانونی قرار گرفت

دادگاهی در پاریس اعلام کرد رهبر حزب دست راست جبهه ملی فرانسه به سبب انتشار تصاویر حملات گروه تروریستی داعش در سال ۲۰۱۵ از صفحه شخصی‌اش در توئیتر مورد پیگرد قانونی قرار داد. بنا بر گزارش‌ها، احتمال می‌رود که لویین به اتهام انتشار این تصاویر به گذراندن ۳ سال زندان و جریمه‌ای ۷۵ هزار دلاری محکوم شود. لویین ۱۶ دسامبر سال ۲۰۱۵ تقریباً چند هفته بعد از حملات داعش در ۱۳ و ۱۴ نوامبر در فرانسه که صدها کشته و زخمی بر جای گذاشت، عکس‌هایی را از حملات این گروه تروریستی در توئیتر خود منتشر کرد. قرار بود پیش از انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۱۷ فرانسه به این پرونده رسیدگی شود اما این مساله به بعد از انتخابات موکول شد. گفتنی است، پارلمان فرانسه نوامبر ۲۰۱۷ مصونیت قضایی لویین را به دلیل انتشار این تصاویر لغو کرد.

■ ■ ■

درخواست تعرفه‌ای ترامپ از چین

رئیس‌جمهوری آمریکا از چین خواسته است همه تعرفه‌های وضع شده علیه محصولات کشاورزی آمریکا را فوراً لغو کند. دونالد ترامپ در توئییتی گفته است این تقاضا را به این خاطر مطرح کرده که مذاکرات تجاری با چین «خوبی» در حال انجام است. قرار بود اول مارس ترامپ تعرفه‌های بیشتری را روی محصولات چینی وضع کند اما او با اشاره به پیشرفت در مذاکرات ۲ کشور از وضع این تعرفه‌ها خودداری کرد. چین از این اقدام استقبال و آن را مثبت ارزیابی کرده است. پس از ماه‌ها تنش تجاری میان ۲ کشور، چین و آمریکا آتش‌بس ۹۰ روزه‌ای برای پایان دادن به اختلافات خود اعلام کردند. این مهلت روز جمعه به پایان رسید اما چنانکه به نظر می‌رسد پیشرفت مذاکرات به حدی بوده که مانع وضع تعرفه‌های جدید نشود. مشخص نیست درخواست جدید ترامپ چه تاثیری روی مذاکرات چین و آمریکا برای پایان دادن به جنگ تجاری خواهد گذاشت.